

**KERTOMUS VSDTP:n
II EDUSTAJAKOKOUKSESTA¹**

*Kirjoitettu syyskuun
alkupuoliskolla 1903*

*Julkaistu ensl kerran v. 1927
VI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

1) Итого разная казачья масса 2-х месяцев
 1900 года, и поименно вместе его без конских
 вьюков (детская) казачья масса 2-х месяцев.

[Handwritten signature]

Казачья II часть по. (2. V. V.)

Всего казачья масса 2-х месяцев
 1900 года, и поименно вместе его без конских
 вьюков. Поименно казачья масса 2-х месяцев
 по 51 (33 казаков в 1-м отделе и 18 казаков, 2-й от-
 дел) казачья масса 2-х месяцев, казаки 2-х месяцев,
 10, казаки 2-х месяцев 52 казаков. Казаков 2-х месяцев
 по 2-м отделу, 2-х месяцев казачья масса 2-х месяцев
 2-м отделу, 2-х месяцев казачья масса 2-х месяцев,
 3 казаков 2-х месяцев (2-й отдел 1-й 2-й отделу - 10)
 казаков 2-х месяцев, 4 казаков 2-х месяцев (2-й
 отделу, 2-й отделу 2-й отделу казачья масса 2-х месяцев
 казачья масса 2-х месяцев, казаки 2-х месяцев.

Tämä kertomus on tarkoitettu vain henkilökohtaisille tuttaville, ja siksi sen lukeminen ilman tekijän (Leninin) suostumusta on samaa kuin vieraan kirjeen lukeminen.

Tuonnempana esitetyn ymmärtämiseksi mainitsen ennen kaikkea edustajakokouksen kokoonpanosta, vaikka se onkin osittain edellekiiruhtamista. Päätösvaltaisia ääniä edustajakokouksessa oli 51 (33 edustajaa, joilla oli yksin äänin, ja 9, joilla oli kaksin äänin, 9 „kaksikäätistä”)². Neuvottelevia ääniä, ellen erehdy, oli 10, siis yhteensä oli 52 henkeä. Näiden äänten poliittinen ryhmittyminen, kuten *koko* edustajakokouksen kulussa kävi selville, oli seuraava: päätösvaltaisia ääniä — 5 bundilaisten, 3 rabotshejedelaisten (2 Venäläisten sosialidemokraattien ulkomaisen liiton ja 1 Pietarin „Taisteluliiton”), 4 juzhnyirabotshilaisien (2 „Juzhnyi rabotshi” ryhmästä ja 2 „Juzhnyi rabotshi” ryhmän kanssa täysin solidaarisesta Harkovin komiteasta), 6 epäröivää, horjuvaa („suo”, kuten heitä **kaikki** iskralaiset, leikillä tietysti, nimittivät), sitten noin 33 iskralaista, enemmän tai vähemmän lujia ja johdonmukaisia iskralaisuudessaan. Nämä 33 iskralaista, jotka yksimielisinä ollen ratkaisivat edustajakokouksessa aina kaikkien kysymysten kohtalon, jakaantuivat vuorostaan 2 alaryhmään, jakaantuivat lopullisesti vasta edustajakokouksen loppuvaiheessa: toinen alaryhmä, likipitään 9 „löyhän, oikeammin sanoen mutkittelleen linjan” (eli naislinjan, kuten eräät leikinlaskijat pilailivat, eivätkä suinkaan syyttä) iskralaisten ääntä, jotka (kuten tuonnempana näkyy) kannattivat oikeudenmukaisuutta, tasavoimaisuutta etc. *, ja noin 24 jyrkän linjan iskralaisten ääntä,

* — et cetera — ja niin edelleen. *Toim.*

jotka puolsivat johdonmukaista iskralaisuutta sekä taktiikan että puolueen keskuselinten henkilökökööpanon kysymyksissä.

Toistan, että tällainen ryhmitys muodostui lopullisesti ja tuli täysin selville vasta post factum *, edustajakokouksen lopulla (edustajakokouksen, jossa pidettiin lähes 40 istuntoa!), ja minä riennän edelle hahmotellessani tämän ryhmituksen jo alussa. Huomautan niinikään, että tällainen ryhmäjäko antaa vain *likimääräisen* ääniluvun, sillä erilaisissa pienissä kysymyksissä (mutta kerran myös vakavasakin asiassa, kysymyksessä „kielten tasa-arvoisuudesta”, josta tuonnempana) äänet usein hajaantuivat, osa pidättäytyi, ryhmittymät sekaantuivat j.n.e.

Edustajakokouksen kokoonpanon oli määritellyt ennakolta Organisaatiokomitea, jolla edustajakokouksen sääntöjen mukaan oli oikeus kutsua edustajakokoukseen neuvottelevalla äänioikeudella kenet se katsoi tarpeelliseksi. Aivan edustajakokouksen alussa valittiin valiokunta mandaattien tarkastusta varten, jonka huostaan annettiin kaikki se, mikä koski edustajakokouksen kokoonpanoa. (Suluissa mainittakoon, että tähänkin valiokuntaan tuli bundilainen, joka oli näännyttä kaikki valiokunnan jäsenet viivyttelämällä heitä kello kolmeen yöllä ja säilyttäen kuitenkin „eriävän mielipiteen” jokaisesta kysymyksestä.)

Edustajakokous alkoi kaikkien iskralaisten sopuisalla ja yksimielisellä työskentelyllä. Mielipiteiden eri vivahteita oli heidän keskuudessaan tietysti aina, mutta nuo vivahdukset eivät tulleet ilmi poliittisina erimielisyyksinä. Huomautamme muuten etukäteen, että iskralaisten kahtiajakaantuminen oli eräs edustajakokouksen tärkeimpiä poliittisia tuloksia, ja sen, joka haluaa tutustua asiaan, on sen vuoksi kiinnitettävä erikoista huomiota kaikkiin niihin episodeihin, jotka ovat vaikkapa etäisesti yhteydessä tähän jakaantumiseen.

Melko tärkeänä toimenpiteenä aivan edustajakokouksen alussa oli *byroon* tai *puhemiehistö*n vaali. Martov oli sillä kannalla, että valittaisiin 9 henkeä, jotka valitsisivat jokaisen istunnon ajaksi byroohon 3 henkeä, ja noiden 9 joukkoon hän otti bundilaisenkin. Minä kannatin vain kolmen valitsemista koko edustajakokouksen ajaksi, ja tällöin kolmea

---

* — jälkeempäin. *Toim.*

„kurissapitämistä” varten. Valituksi tulivat: Plehanov, minä ja toveri T³ (hänenstä tulee useasti puhe tuonnempana — jyrkän linjan iskralainen, Organisaatiokomitean jäsen). Tämä viimeksi mainittu tuli muuten valituksi vähäisellä äänten enemmistöllä erästä juzhnyrabotshilaista ehdokasta (samoin Organisaatiokomitean jäsentä) vastaan. Erimielisyys minun ja Martovin välillä byroota koskevassa kysymyksessä (erimielisyys, joka on luonteenomainen kaiken tuonnempana kerrottavan kannalta) ei kuitenkaan johtanut minkäänlaiseen hajaannukseen taikka selkkaukseen: asia järjestyi jotenkin rauhallisesti, itsestään, „kotoisesti”, samalla tavalla kuin „Iskra” järjestössä ja „Iskran” toimituksessa yleensäkin asiat useimmiten järjestyivät.

Edustajakokouksen alkuvaiheeseen kuuluu myös „Iskra” järjestön istunto (tietysti salainen ja epävirallinen) kysymyksestä, joka koski sen mandaatteja edustajakokoukseen. Istunto päättyi samoin kysymyksen rauhalliseen, „sovinnolliseen” ratkaisuun. Mainitsen tästä istunnosta vain siksi, että pidän luonteenomaisena ensiksikin iskralaisten yksimielistä työskentelyä edustajakokouksen alussa ja toiseksi heidän päätöstään turvautua arveluttavissa ja väittelyä herättävissä tapauksissa „Iskra” järjestön arvovaltaan (oikeammin sanoen edustajakokouksessa läsnä olleiden „Iskra” järjestön jäsenten arvovaltaan), jota paitsi noiden kokouksien äänestyksillä ei tietystikään ollut sitovaa merkitystä, sillä säännön: „imperatiiviset mandaatit on lakkautettu”, jokainen voi edustajakokouksessa äänestää ja on velvollinen äänestämään oman, henkilökohtaisen, vapaan vakaumuksensa mukaan, mitenkään alistumatta minkään järjestön tahoon,— tämän säännön, sanon minä, tunnustivat kaikki iskralaiset, ja melkein kaikkien „Iskran” istuntojen alussa puheenjohtaja kuulutti sen ääneen.

Edelleen. Edustajakokouksen ensimmäisenä välikohtauksena, joka toi ilmi, ettei iskralaisten keskuudessa ollut kaikki oikealla tolalla, ja josta tuli loppudraaman (taikka tragikomedian?) „alkujuoni”, oli kuulu „välikohtaus Organisaatiokomitean vuoksi”. Tätä välikohtausta on tarkasteltava seikkaperäisesti. Se tapahtui jo silloin, kun edustajakokous askarteli itsensä konstituoinnissa, kun vielä käsiteltiin edustajakokouksen työjärjestystä (mikä otti muuten tavattoman paljon aikaa bundilaisten harjoittaman jarrutuksen vuoksi, kun nämä eivät päästäneet ohi ainoatakaan

tilaisuutta tahalliseen tai tahattomaan jarrutukseen missä ja miten suinkin mahdollista). Organisaatiokomiteaa koskevan välikohtauksen ydin oli siinä, että Organisaatiokomitea toisaalta eväsi jo ennen edustajakokousta siihen pääsyä vaatineen „Borban” („Borba” ryhmän)⁴ vastalauseen ja kannatti tätä eväämistä mandaattivaliokunnassa, ja toisaalta samainen Organisaatiokomitea yhtäkkiä *edustajakokouksessa* ilmoitti, että se kutsuu neuvottelevalla ääni-oikeudella Rjazanovin. Tämä välikohtaus alkoi seuraavalla tavalla.

Jo ennen edustajakokouksen istuntojen alkamista Martov tiedoitti minulle luottamuksellisesti, että „Iskra” järjestön ja Organisaatiokomitean jäsen (nimittäkäämme tuota henkilöä N:ksi⁵) oli päättänyt vaatia Organisaatiokomiteassa, että edustajakokoukseen kutsuttaisiin neuvottelevalla ääni-oikeudella eräs henkilö, jota Martov itsekään ei voinut luonnehtia muutoin kuin sanalla „loikkari”⁶. (Tuo henkilö yhteen aikaan todella kallistui „Iskran” puolelle, mutta siten, että siirtyi myöhemmin ja jopa muutaman viikon kuluttua „Rabotsheje Delon” puolelle, vaikka se olikin jo silloin kokonaan rappiutilassa.) Me Martovin kanssa keskustelimme tästä ja olimme kumpikin suutuksissa siitä, että „Iskra” järjestön jäsen saattoi ottaa tuollaisen askeleen käsittäen tietysti (sillä Martov oli varoittanut toveri N:ää), että tuo teko on suorainen isku vasten „Iskran” kasvoja, eikä siitä huolimatta pidä tarpeellisena neuvotella järjestön kanssa. N todella esitti ehdotuksensa Organisaatiokomiteassa, mutta tuo ehdotus hylättiin, koska toveri T pani kiivaan vastalauseen kuvaten „loikkarin” hoipertelevan poliittisen olemuksen. Kuvaavaa on, että jo silloin Martov, hänen omien sanojensa mukaan, ei voinut edes puhutella N:ää heidän entisistä hyvistä väleistään huolimatta: niin syvästi järkyttynyt hän oli tämän edesottamuksesta. N:n pyrkimys heitellä kapuloita „Iskran” tielle ilmeni myös muistutuksessa, jonka Organisaatiokomitea antoi „Iskran” toimitukselle hänen kannatuksellaan,— muistutuksessa, joka herätti Martovissa syvää suuttumusta, vaikka se koskikin hyvin mitätöntä tapausta. Tiedoitukset Venäjältä, joista minulle kertoi niinikään Martov, viittasivat lisäksi N:n taipumukseen levitellä huhuja ulkomaisten ja Venäjän iskralaisten välisestä eripuraisuudesta. Kaikki tämä herätti iskralaisissa mitä suurinta epäluottamusta N:ää kohtaan, ja kaiken

kukkuraksi tapahtui vielä seuraavaa. Organisaatiokomitea eväsi „Borban” vastalauseen, Organisaatiokomitean jäsenet (T ja N), kun heidät oli kutsuttu mandaattivaliokuntaan, asettuivat kumpikin (*myöskin N!!!*) samalla tavalla mitä päättävimmän „Borbaa” vastaan. Kaikesta huolimatta Organisaatiokomitea järjesti yhtäkkiä, edustajakokouksen erään aamuistunnon väliajalla, „ikkunan ääressä” oman istuntonsa ja päätti tuossa istunnossa kutsua neuvottelevalla äänioikeudella Rjazanovin! *N kannatti kutsumista*. T oli tietenkin ehdottomasti vastaan, sanoen samalla, että Organisaatiokomitean tuollainen päätös oli laiton sen jälkeen, kun kysymys edustajakokouksen kokoonpanosta oli jo annettu erikoiseen, edustajakokouksen valitsemaan mandaattivaliokuntaan. Tietenkin juzhnyirabotshilaiset Organisaatiokomitean jäsenet + bundilainen + N torjuivat toveri T:n kannan, ja Organisaatiokomitea teki päätöksen.

T tiedoitti tästä päätöksestä „Iskran” toimitukselle, joka (ei täydessä kokoonpanossa, mutta Martovin ja Zasulitshin osanotolla) tietenkin päätti yksimielisesti ryhtyä taisteluun Organisaatiokomiteaa vastaan edustajakokouksessa, sillä monet iskralaiset olivat jo esiintyneet edustajakokouksessa julkisesti „Borbaa” vastaan ja perääntyminen tässä kysymyksessä oli mahdotonta.

Kun Organisaatiokomitea (iltapäivällä pidetyssä istunnossa) ilmoitti edustajakokoukselle päätöksensä, niin T puolestaan ilmoitti vastalauseestaan. Juzhnyirabotshilainen Organisaatiokomitean jäsen hyökkäsi silloin T:n kimppuun syyttäen tätä kurin rikkomisesta (!), sillä Organisaatiokomitea oli päättänyt olla sitä edustajakokoukselle ilmaisematta (*sic!* *). On selvää, että me (Plehanov, *Martov* ja minä) hyökkäsimme silloin kaikella tarmolla Organisaatiokomiteaa vastaan syyttäen sitä imperatiivisten mandaattien palauttamisesta, edustajakokouksen suvereenisuuden loukkaamisesta j.n.e. Edustajakokous asettui puolellemme, Organisaatiokomitea tuli lyödyksi, hyväksyttiin päätöslauselma, joka kielsi Organisaatiokomitealta kollegiona oikeuden vaikuttaa edustajakokouksen kokoonpanoon.

Sellainen oli „välikohtaus Organisaatiokomitean vuoksi”. Ensiksikin se mursi lopullisesti monien iskralaisten poliittisen luottamuksen N:ään (ja lujitti luottamusta T:hen);

* — sillä tavalla! *Toim.*

toiseksi se ei ainoastaan todistanut, vaan myös *osoitti* silminnähävästi, miten horjuvainen on vielä iskralaisten suunta jopa sellaisessakin näennäisesti ylen iskralaisessa keskustelimeissä kuin Organisaatiokomiteassa. Kävi selväksi, että bundilaisen lisäksi Organisaatiokomiteassa oli vielä 1) *juzhnyrabotshilaisia* erikoispolitiikkoineen; 2) „iskralaisia, jotka häpeilevät olla iskralaisia”, ja vain *osa* (3) iskralaisia, jotka eivät sitä häpeile. Kun *juzhnyrabotshilaiset* halusivat keskustella „Iskran” toimituksen kanssa (epävirallisesti tietenkin) tämän surullisen välikohtauksen johdosta — *toveri N, on hyvin tärkeää huomauttaa tästä, ei osoittanut silloin minkäänlaista halua keskusteluun*, — niin toimitus keskusteli asiasta heidän kanssaan, ja samalla minä sanoin suoraan *juzhnyrabotshilaisille*, että edustajakokous paljasti lopullisesti sen tärkeän poliittisen tosiasian, että puolueessa on monia iskralaisia, jotka häpeilevät olla iskralaisia ja voivat yksinkertaisesti „Iskran” kiusaksi tehdä sellaisen tempun kuin on *Rjazanovin* kutsuminen. Tuo *N:n* tempu, jonka hän teki sen jälkeen, kun oli pitänyt valiokunnassa puheen „*Borbaa*” *vastaan*, suututti minua niin, että sanoin edustajakokouksessa julkisesti: „*toverit, jotka ovat olleet ulkomaisissa kongresseissa, tietävät, minkä suutumuksen myrskyn siellä aina herättävät henkilöt, jotka puhuvat komissioissa yhtä ja edustajakokouksessa toista*” *. Sellaiset „iskralaiset”, jotka pelkäsivät bundilaisten „*moitteita*”, että he muka ovat „*Iskran*” suosikkeja”, ja *vain siitä syystä* tekivät *poliittisia tempuja* „*Iskraa*” *vastaan*, eivät tietenkään voineet herättää luottamusta itseään kohtaan.

Iskralaisten yhteinen epäluottamus *N:ää* kohtaan suureni kovasti sen jälkeen, kun *Martovin* yritys selvittää asiaa *N:n* kanssa johti *N:n ilmoitukseen hänen, N:n, eroamisesta „Iskra” järjestöstä!!* Siitä hetkestä *N:n „asia”* siirtyi „*Iskra*” järjestöön, jonka jäsenet olivat kuohuksissaan *sellaisesta eroamisesta*, ja järjestöllä oli *4 istuntoa* tästä kysymyksestä. Nämä istunnot, etenkin viimeinen, olivat erittäin tärkeitä, sillä niissä muovautui lopullisesti iskralaisten keskinäinen kahtiajakaantuminen *etupäässä* Keskuskomitean kokoonpanoa koskevassa kysymyksessä.

* Ks. Teokset, 6. osa, s. 468. *Toim.*

Mutta ennen kuin ryhdyn kertomaan näistä (korostan vielä kerran, yksityisluontoisista ja epävirallisista) „Iskra” järjestön istunnoista, mainitsen edustajakokouksen työstä. Tämä työ sujui sillä aikaa hyvin sopuisasti siinä mielessä, että kaikki iskralaiset esiintyivät yhtenä miehenä sekä päiväjärjestyksen ensimmäisen kysymyksen (Bundin asema puolueessa) että toisen kysymyksen (ohjelma) ja kolmannen kysymyksen (puolueen Pää-äänenkannattajan vahvistaminen) käsittelyssä. Iskralaisten yksimielisyys turvasi edustajakokouksessa suuren pysyvän enemmistön (kiinteän enemmistön, kuten bundilaiset harmissaan sanoivat!), sitä vastoin kun „epäroijät” (eli „suo”) ja juzhnyirabotshilaiset ilmaisivat tässäkin moneen kertaan täydellisen horjuvaisuutensa pikkuasioissa. Edustajakokouksen ei täysin iskralaisten aineiden poliittinen ryhmitys selveni yhä enemmän ja enemmän.

Palaan „Iskra” järjestön istuntoihin. Ensimmäisessä istunnossa päätettiin pyytää N:ltä selitystä antaen hänelle mahdollisuuden osoittaa, millaisen „Iskra” järjestön kokoonpanon kanssa hän, N, haluaa asian selvittämiseksi keskustella. Minä vastustin päättävästi kysymyksen tällaista asetelua ja vaadin erottamaan toisistaan poliittisen kysymyksen (iskralaisten poliittinen epäluottamus N:ää kohtaan tässä edustajakokouksessa) ja henkilökohtaisen kysymyksen (valiokunnan nimittäminen N:n kummallisen käyttäytymisen syiden tutkimiseksi). Toisessa istunnossa tiedoitettiin, että N haluaa antaa selityksen *T:n poissaollessa*, vaikkei N muka aiokaan puhua mitään T:stä henkilökohtaisesti. Minä vastustin toistamiseen kieltäytyen osallistumasta sellaiseen asian selvittelyyn, jossa järjestöön kuulumaton syrjäyttää vaikkapa hetkeksi järjestön jäsenen ollen kuitenkin puhumatta hänestä; huomasin tässä vilpillistä peliä ja korvaupustin, jonka N aikoi antaa järjestölle: N ei luottanut järjestöön edes sen vertaa, että olisi antanut sen määrätä selvittelyn ehdot! Kolmannessa istunnossa oli esillä N:n „selitys”, selitys, joka *ei tyydyttänyt* suurinta osaa selvittelyyn osallistuneista. Neljäs istunto pidettiin kaikkien iskralaisten läsnäollessa, mutta *ennen* tätä istuntoa oli edustajakokouksessa monta tärkeää episodia.

Ensiksikin kannattaa mainita „kielten tasa-arvoisuutta” koskeva episodi. Kysymys oli ohjelman hyväksymisestä, kielten samanarvoisuutta ja tasa-arvoisuutta koskevan

vaatimuksen sanamuodosta. (Ohjelman jokainen kohta käsiteltiin ja hyväksyttiin erikseen, bundilaiset harjoittivat tällöin hillitöntä jarrutusta ja melkein $\frac{2}{3}$ edustajakokouksen ajasta käytettiin ohjelman käsittelyyn!) Tässä bundilaisen onnistui horjuttaa iskralaisten rivejä saaden juurrutetuksi osalle heistä ajatuksen, että „Iskra” ei halua „kielten tasa-arvoisuutta”, kun taas itse asiassa „Iskran” toimitus ei halunnut vain tuota tökeröä, sen mielestä typerää ja tarpeetonta sanamuotoa. Kehkeytyi hillitön kamppailu, edustajakokous jakaantui *kahtia, kahteen yhtä suureen osaan* (jotkut pidättäytyivät äänestämästä): „Iskran” (ja „Iskran” toimituksen) puolella oli noin 23 ääntä (ehkä 23—25, en muista tarkalleen) ja saman verran vastaan. Kysymys täytyi lykätä tuonnemmaksi, siirtää valiokuntaan, joka laati sellaisen sanamuodon, minkä koko edustajakokous hyväksyi *yksimielisesti*. Välikohtaus kielten tasa-arvoisuudesta on tärkeä sen vuoksi, että se toi esiin vieläkin kerran iskralaisuuden horjuvaisuuden, paljasti loppuun asti myös epäroivien horjuvaisuuden (joita juuri silloin, ellen erehdy, ja nimenomaan martovilaisen suunnan iskralaiset *itse* alkoivat nimittää *suoksi!*), sekä myös juzhnyirabotshilaisten horjuvaisuuden, jotka kaikki olivat „Iskraa” vastaan. Intohimot syttyivät ilmiliekkiin, ja iskralaiset, *etenkin martovilaiset*, sinkoilivat *kirpeitä* sanoja *määrättömästi* juzhnyirabotshilaisia vastaan. Eräs martovilainen „johtaja” oli aloittaa väliajalla skandaalin juzhnyirabotshilaisten kanssa, ja minä kiiruhdin silloin jatkamaan istuntoa (Plehanovin vaatimuksesta, kun hän pelkäsi tappelua). On tärkeää panna merkille, että näistäkin 23 lujimmasta iskralaisesta martovilaiset (t.s. myöhemmin Martovin mukaan lähteneet iskralaiset) jäivät *vähemmistöön*.

Toinen episodi oli kamppailu „puolueen sääntöjen” ensimmäisestä pykälästä. Se oli jo Tagesordnungin * 5. kysymys edustajakokouksen loppuvaiheilla. (Hyväksyttiin: 1. kysymyksessä — päätöslauselma federalismia vastaan; 2. kysymyksessä — ohjelma; 3. kysymyksessä — „Iskra” tunnustettiin puolueen Pää-äänenkannattajaksi **; 4. kysymyksessä

* — päiväjärjestyksen. Toim.

** On hyvin tärkeää pitää mielessä, että edustajakokouksen Tagesordnungissa, joka hyväksyttiin minun selostukseni perusteella *Organisaatiokomiteassa* ja *vahvistettiin edustajakokouksessa*, oli 2 eri kysymystä: 3. kysymys „Puolueen Pää-äänenkannattajan perustaminen tahi sen vahvistaminen” ja 24. kysymys „Puolueen keskuselinten vaalit”. Kun eräs rabotshejedelolainen kysyi (3. kysymyksessä), *mitä me vahvistamme, otsikkoako vai mitä? emmehän edes tunne toimitusta!*, niin

kuultiin „edustajien selostukset”, osa niistä, mutta loput siirrettiin valiokuntaan, koska osoittautui, ettei edustajakokouksella enää riittänyt aikaa (rahavarat ja henkilökoh- taiset voimat oli käytetty loppuun.)

Sääntöjen 1. pykälä määrittelee käsitteen: puolueen jäsen. Minun ehdotuksessani tämä määritelmä oli seuraavanlainen: „Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen jäseneksi katsotaan jokainen, joka tunnustaa puolueen ohjelman ja tukee puoluetta niin aineellisilla varoilla kuin myös *kuululla* henkilökohtaisesti *johonkin puoluejärjestöön*”. Martov taas ehdotti alleviivattujen sanojen asemesta sanottavaksi: *toimimalla jonkin puoluejärjestön valvonnan ja ohjauksen alaisena*. Minun sanamuotoani kannatti Plehanov, Martovin sanamuotoa — kaikki muut toimituksen jäsenet (heidän puolestaan puhui edustajakokouksessa Axelrod). Me todis- telimme, että puolueenjäsen-käsitettä on välttämättä *rajoitettava* työskentelevien erottamiseksi suunsoittajista, organi- satorisen kaaoksen poistamiseksi, sellaisen säädyttömyyden ja järjettömyyden poistamiseksi, että voi olla olemassa puolueen jäsenistä kokoonpantuja järjestöjä, jotka eivät kuitenkaan ole puoluejärjestöjä, j.n.e. Martov oli puolueen *laajentamisen* kannalla ja puhui laajasta luokkaliikkeestä, joka vaatii laajaa — epämääräistä järjestöä j.n.e. Huvitta- vaa on, että melkein kaikki Martovin kannattajat viittasivat katsomustensa puolustamiseksi „Mitä on tehtävä?” teok- seen *! Plehanov esiintyi kiivaasti Martovia vastaan sanoen, että hänen jaureslainen määritelmänsä avaa ovet oppor- tusteille, jotka odottavatkin vain sellaista tilannetta puo- lueessa ja järjestön ulkopuolella. „Valvonnan ja ohjauksen alaisena” — sanoin minä — merkitsee itse asiassa ei enem- pää eikä vähempää kuin: *ilman minkäänlaista valvontaa ja ilman minkäänlaista ohjausta*. Martov pääsi siinä *voitolle*: hyväksytyksi tuli hänen määritelmänsä (noin 28 äänen enem- mistöllä 23 ääntä vastaan tai suunnilleen siten, en muista

* *Martov* otti puheenvuoron ja selitti, että vahvistetaan „Iskran” *suunta* henkilökokoonpanosta riippumatta, että toimituksen kokoonpanoa tässä ei suinkaan ratkaista edeltäkään, sillä keskustelinten vaalit suoritetaan vasta 24. kysymyksen yhteydessä ja kaikki imperatiiviset mandaatit on lakkautettu.

Nämä Martovin sanat (3. kysymyksen käsittelyssä, *ennen iskralaisten jakaantumista*) ovat erittäin tärkeitä.

Martovin selitys vastasi täydellisesti meidän *yhteistä* käsitystämme Tagesord- nungin 3. ja 24. kysymyksen merkityksestä.

3. kysymyksen jälkeen pitämässään puheissa Martov käytti edustajakokouksessa jopa useampaan kertaan sanontaa: „Iskran” toimituksen *eritiset* jäsenet.

* Ks. Teokset, 5. osa, ss. 337—523. *Toim.*

tarkalleen) Bundin *ansioista*, joka tietysti heti hoksasi, missä oli rakonen, ja kaikilla *viidellä* äänellään vei läpi sen „mikä oli pahinta” (juuri sillä tavalla „Rabotsheje Delon” edustaja perustelikin äänestämisen puolesta!). Kiivaat väittelyt sääntöjen 1. pykälästä ja äänestys selvensivät vielä kerran edustajakokouksen poliittista ryhmitystä ja osoittivat havainnollisesti, että Bund + „Rabotsheje Delo” voivat *ratkaista* minkä hyvänsä päätöksen *kohtalon* kannattamalla iskralaisten vähemmistöä enemmistöä vastaan.

Väittelyjen ja sääntöjen 1. pykälän äänestyksen *jälkeen* pidettiin „Iskra” järjestön *viimeinen* (4.) istunto. Iskralaisten välinen erimielisyys Keskuskomitean henkilökokouksen suhteen oli jo tullut täysin selväksi ja aiheuttanut heidän riveissään kahtiajakaantumisen: toiset kannattivat iskralaista Keskuskomiteaa (koska „Iskra” järjestö ja „Työn vapautus” ryhmä oli lakkautettu ja oli välttämätöntä viedä „Iskran” työ loppuun asti), toiset olivat juzhnyirabotshilais-tenkin mukaanpäästämisen sekä „mutkittävän linjan” iskralaisten vallitsevan aseman kannalla. Toiset olivat jyrkästi N:n ehdokkuutta vastaan, toiset sen puolesta. Tarkoituksella yrittää viimeisen kerran sopia asiasta kutsuttiinkin koolle tämä *kuudentoista kokous* („Iskra” järjestön jäsenten kokous; ja siinä laskettiin, toistan, myös neuvottelevat äänet). Äänestyksestä saatiin seuraavat tulokset: N:ää vastaan — 9 ääntä, puolesta — 4, loput pidättäytyivät. Tämän jälkeen enemmistö, joka ei kuitenkaan halunnut soata vähemmistön kanssa, ehdotti sovintolistan, johon kuului 5 ehdokasta, muun muassa 1 juzhnyirabotshilainen (vähemmistölle mieluinen) ja yksi vähemmistön taisteluhenkilöjäsen, loput olivat johdonmukaisia iskralaisia (joista — tämä on tärkeä seikka — yksi osallistui edustajakokouksen kahakkaan vasta sen lopussa ja oli asiassa oikeastaan puolueeton, kaksi taas ei osallistunut kahakoihin laisinkaan ja olivat kumpikin henkilökohtaisessa kysymyksessä aivan puolueettomia). Tämän ehdokaslistan puolesta nousi 10 kättä (sitten lisääntyi vielä yksi, joten tuli 11), vastaan — 1 (vain Martov yksin!), loput pidättäytyivät! Näin ollen *Martov* ajoi sovintolistan karille. Tämän jälkeen äänestettiin vielä kahta „taisteluhenkilöstä” listaa, yhtä kultakin puolen, mutta kumpikin sai vain äänten vähemmistön.

Näin siis „Iskra” järjestön viimeisessä kokouksessa martovilaiset *jätivät vähemmistöön molemmissa kysymyk-*

sissä, mutta siitä huolimatta he julistivat sodan, kun eräs enemmistön jäsen (puolueeton tai puheenjohtaja) meni kokouksen jälkeen heidän luokseen yrittääkseen viimeisen kerran päästä sovintoon.

Martovilaisten laskelma oli selvä ja *varma*: bundilaiset ja rabotshejedelolaiset olisivat epäilemättä kannattaneet *mutkittelleen linjan* ehdokaslistaa, sillä kuukauden kuluessa edustajakokouksen istunnoissa kaikki kysymykset olivat tulleet niin selviksi, kaikki henkilöllisyydet niin selväpiirteiksi, että *jokainen* edustajakokouksen jäsen saattoi vaivatta valita: mikä oli parasta tai mikä oli pienempi paha. Bundille + „Rabotsheje Delolle” olivat mutkittelevat iskralaiset tietysti pienempi paha ja tulevat aina sellaisena olemaan.

Kuudentoista kokouksen *jälkeen*, kun iskralaiset olivat lopullisesti jakaantuneet ja sota heidän välillään oli julistettu, alkoivat kahden puolueen kokoukset, puolueiden, joihin edustajakokous oli jakaantunut, t.s. alkoivat kaikkien samoinajattelevien yksityiset, epäviralliset kohtaamistilaisuudet. Johdonmukaisen linjan iskralaisia kokoontui alussa 9 (yhdeksän kuudestatoista), sitten 15 ja lopuksi 24, kun lasketaan *päätösvaltaiset äänet eikä henkilöitä*. Näin nopea kasvu johtui siitä, että ehdokaslistat (Keskuskomitea) oli jo laskettu liikkeelle ja martovilaisten ehdokaslistat sysäsivät heti ja peruuttamattomasti luotaan iskralaisten valtavan enemmistön, sillä ne olivat kurjia ehdokaslistoja: Martovin esittämät ehdokkaat olivat näyttäneet itsensä edustajakokouksessa eittämättömän kielteisessä valossa (juonittelu, epävakaisuus, tahdittomuus etc.). Tämä ensiksi; toiseksi sen selittäminen iskralaisille, mitä „Iskra” järjestössä tapahtui, sai heidät monissa tapauksissa enemmistön puolelle, ja Martovin kyvyttömyys pysyä määrättyllä poliittisella linjalla loppuun asti tuli selväksi kaikille. Tämän vuoksi 24 ääntä liittyi helposti ja nopeasti yhteen kysymyksessä johdonmukaisesta iskralaisesta taktiikasta, Keskuskomitean ehdokaslistasta, kolmikön valitsemisesta toimitukseen (entisen, työkyvyttömän ja löyhän kuusikön vahvistamisen asemesta).

Edustajakokous lopetti siihen aikaan sääntöjen käsittelyn, ja Martov ja kumpp. vieläkin kerran (eikä vain yhden, vaan useamman kerran) *voittivat* iskralaisten enemmistön *Bundin* + „Rabotsheje Delon” *jalomielisen myötävaikutuksen ansiosta* — esim. kysymyksessä keskustelun

kooptaatiosta (tämä kysymys ratkaistiin edustajakokouksessa *martovilaisessa hengessä*).

Tästä sääntöjen pilaamisesta huolimatta kaikki iskralaiset ja koko edustajakokous hyväksyivät säännöt kokonaisuudessaan. Mutta yleisten sääntöjen jälkeen alettiin käsitellä Bundin sääntöjä ja edustajakokous hylkäsi *valtavalla* äänen enemmistöllä Bundin ehdotuksen (tunnustaa Bund *ainoaksi* juutalaisen proletariaatin edustajaksi puolueessa). Muistaakseni Bund asettui tässä kysymyksessä yksin melkein koko edustajakokousta vastaan. Silloin *bundilaiset poistuivat edustajakokouksesta ilmoittaen eroavansa puolueesta*. Martovilaiset menettivät viisi uskollista liittolaistaan! Sitten poistuivat myös rabotshejedelolaiset, kun Venäjän vallankumouksellisen sosialidemokratian ulkomainen liiga oli tunnustettu *ainoaksi* puolueen järjestöksi ulkomailla. Martovilaiset menettivät vielä 2 uskollista liittolaistaan! Edustajakokoukseen jäi kaikkiaan 44 (51—7) päätösvaltaista ääntä, ja *enemmistö* näistä oli johdonmukaisia iskralaisia (24); martovilaisten, juzhnyirabotshilaisten ja „suon” kokoomuksella oli yhteensä vain 20 ääntä.

Mutkittilevan linjan iskralaisten oli alistuttava,— samoin kuin alistuivat vastaansanomatta lujan linjan iskralaiset, silloin kun Martov liitossa Bundin kanssa *löi* ja nujersi heidät. Mutta martovilaiset olivat jo siinä määrin riehaantuneet, että alistumisen asemesta he aloittivat skandaalin ja hajoituksen.

Kysymyksen herättäminen vanhan toimituksen vahvistamisesta oli skandaali, sillä yhdenkin toimittajan ilmoitus oli riittävä, jotta edustajakokous oli velvollinen *käsittelemään* Pää-äänenkannattajan toimituksen henkilököönpanoa koskevan kysymyksen kokonaisuudessaan, rajoittumatta pelkkään vahvistamiseen. Askeleena kahtiajakaantumiseen oli *kieltäytyminen* Pää-äänenkannattajan ja Keskuskomitean vaaleista.

Ensin toimituksen vaalista. Tagesordnungin 24. kohdassa, kuten jo aikaisemmin huomautin, oli: puolueen keskuselin-*ten vaalit*. Ja *minun* kommentaarissani Tagesordnungiin⁷ (tämä kommentaari oli tunnettu *kaikille iskralaisille jo kauan ennen edustajakokousta* ja *kaikille* edustajakokouksen jäsenille) oli reunaan kirjoitettu: *3:n henkilön* valinta *Pää-äänenkannattajaan* ja *3:n* Keskuskomiteaan. Siis on aivan epäilemätöntä, että vaatimus kolmikon valitsemisesta oli

lähtöisin toimituksesta eikä *kukaan* toimituksesta asettunut sitä vastustamaan. Vieläpä Martov ja eräs toinen martovilaisten johtaja puolustivat näitä „kahta kolmikkoa” *hyvin useiden edustajien* edessä jo ennen edustajakokousta.

Minä henkilökohtaisesti ilmoitin Staroverille⁸ ja Martoville muutamaa viikkoa ennen edustajakokousta, että tulen vaatimaan edustajakokouksessa toimituksen *valitsemista*; suostuin 2 kolmikon valintaan, ja tällöin edellytettiin, että toimituskolmikko *joko* kooptoi 7 henkeä (taikka enemmänkin) *tai* jää silleen (jälkimmäisestä mahdollisuudesta minä huomautin vartavasten). Starover vielä sanoi suoraan, että kolmikko merkitsee: Plehanov + Martov + Lenin, ja minä *olin samaa mieltä* hänen kanssaan,—niin selvää oli kaikille ja aina, että vain tällaisia henkilöitä voidaankin valita johtajiksi. Ja piti suuttua, loukkaantua ja mennä päästään pyörälle edustajakokouksessa käydyn kamppailun jälkeen voidakseen jälkepäin ryhtyä hyökkäämään kolmikon tarkoituksenmukaisuutta ja toimintakykyisyyttä vastaan. Entinen kuusikko oli niin toimintakyvytön, ettei se *kolmeen vuoteen* kokoontunut *kertaakaan* täysilukuisena — se on uskomatonta, mutta totta. *Ainoatakaan* „Iskran” 45 numerosta ei valmistanut (toimitusteknisessä mielessä) *kukaan* muu kuin Martov tai Lenin. Eikä *suurta* teoreettista kysymystä *kertaakaan* herättänyt *kukaan* muu kuin Plehanov. Axelrod ei tehnyt mitään (nolla kirjoitusta „Zarjassa”⁹ ja 3—4 kaikissa 45:ssä „Iskran” numerossa). Zaslitsch ja Starover rajoittuivat avustamiseen ja neuvontaan tekemättä *milloinkaan* varsinaista toimitustyötä. Kenet piti valita *poliittisiksi johtajiksi, keskukselimeen*,—se oli edustajakokouksen kuukausimääräisen työskentelyn jälkeen päivänselvää jokaiselle sen jäsenelle.

Entisen toimituksen vahvistamista koskevan kysymyksen siirtäminen edustajakokoukseen oli *järjetöntä skandaalin provosoimista*.

Järjetöntä,—koska se oli tarkoituksetonta. Vaikkapa kuusikko olisi tullut vahvistetuksikin, mutta toimituksen yksi jäsen (esimerkiksi minä) olisi vaatinut kollegion tarkistamista, sen sisäisten suhteiden käsittelyä, niin edustajakokous olisi ollut velvollinen aloittamaan kaiken alusta.

Skandaalin provosoimista, — koska *hylkääminen* piti ymmärtää *loukkaukseksi*, — vaikka uudestaan

valitseminen ei sisältänyt kerrassaan mitään loukkaavaa. Koska valitaan Keskuskomitea, niin valittakoon Pää-äänenkannattajakin. Kun kerran ei ole puhetta Organisaatio-komitean vahvistamisesta, niin älköön olko puhetta myöskään entisen toimituksen vahvistamisesta.

Ymmärrettävää on, että *vaatimalla* vahvistamista martovilaiset *saiivat aikaan* edustajakokouksen vastalauseen; vastalause käsitettiin *loukkaukseksi*, *solvaukseksi*, *ulosheittoksi*, *syrjäyttämiseksi*... ja alettiin seipitellä kaikkia niitä kauheuksia, mistä joutilaiden juoruilijain mielikuvitus saa nyt yllykettä!

Valitsemista tai vahvistamista koskevan kysymyksen käsittelyn ajaksi toimitus poistui edustajakokouksesta. Tavattoman kiihkeiden väittelyjen jälkeen *edustajakokous päätti: entistä toimitusta ei vahvisteta**.

Vasta tämän päätöksen jälkeen *entiset* toimituksen jäsenet palasivat saliin. Silloin Martov nousi seisomaan ja *omasta* ja kumppaniensa puolesta kieltäytyi valitsemisesta puhuen kaikenlaisia hirveitä ja viheliäisiä sanoja „puolueessa vallitsevasta piiritystilasta” (valitsematta jääneitä ministreitkö kohtaan?), „erikoislaeista joitakin henkilöitä ja ryhmiä vastaan” (sellaisiako henkilöitä vastaan, jotka „Iskran” nimessä tarjoilevat puolueelle Rjazanovia sekä puhuvat valiokunnassa yhtä, edustajakokouksessa toista?).

Minä vastasin hänelle, viitaten *poliittisten käsitteiden uskomattomaan sotkemiseen*, joka johtaa valitsemisen vastustamiseen, sen vastustamiseen, että edustajakokous muuttaa puolueen toimihenkilökollegioiden kokoomusta**.

Vaalien tuloksena oli: Plehanov, Martov, Lenin. *Martov kieltäytyi taaskin*. Koltsov (joka sai 3 ääntä) myös kieltäytyi. Silloin edustajakokous hyväksyi päätöslauselman, joka valtuutti Pää-äänenkannattajan toimituksen kaksi jäsentä kooptoimaan itselleen 3:nneen, *kun he löytävät sopivan henkilön*.

Tämän jälkeen valittiin kolme jäsentä Keskuskomiteaan, lippujenlaskija *ilmoitti vain yhden heistä edustajakokoukselle*,— ja samoin (salaisesti, lipuilla) valittiin puolueen Neuvoston viides jäsen.

* Tällöin eräs martovilainen piti *sellaisen* puheen, että muuan edustaja huusi sen päätyttyä sihteerille: pane pöytäkirjaan pisteen asemesta kyynel! Entistä toimitusta puolustivat erikoisen kiihkeästi kaikkein „*suoperäisimmät*” henkilöt.

** Ks. Teokset, 6. osa, s. 489. *Toim.*

Martovilaiset ja heidän mukanaan koko „suo” eivät antaneet lippujaan ja tekivät siitä kirjallisen ilmoituksen byroolle.

Se oli selvä askel kahtiajakamiseen, *edustajakokouksen karille ajamiseen*, puolueen kieltämiseen. Mutta kun eräs *juzhnyrabotshilainen* vielä suoraan ilmoitti, että hän epäilee (sic!) edustajakokouksen päätösten laillisuutta, niin Martovin tuli häpeä ja hän kumosi tämän *ilmoittaen julkisesti, ettei hän epäile päätösten laillisuutta*.

Valitettavasti näitä Martovin hyviä ja lojaalisia sanoja eivät vastanneet hänen (ja martovilaisten) teot ja edesottamukset...

Edustajakokous luovutti sen jälkeen „pöytäkirjavalio-kuntaan” kysymyksen pöytäkirjojen julkaisemisesta ja hyväksyi 11 taktillista päätöslauselmaa:

- 1) Mielenosoituksista.
- 2) Ammatillisesta liikkeestä.
- 3) Työstä lahkolaisten keskuudessa.
- 4) Työstä opiskelevan nuorison keskuudessa.
- 5) Kuulusteluissa käyttäytymisestä.
- 6) Tehtaanvanhimmista.
- 7) V. 1904 Amsterdamissa pidettävästä kansainvälisestä kongressista.
- 8) Liberaaleista (Staroverin).
- 9) Liberaaleista (Plehanovin).
- 10) Sosialistivallankumouksellisista.
- 11) Puoluekirjallisuudesta.

Sitten puheenjohtaja julisti edustajakokouksen päättyneeksi, pidettyään lyhyen puheen, jossa muistutti kaikille edustajakokouksen päätösten velvoittavuudesta.

Tarkastellessani martovilaisten käyttäytymistä edustajakokouksen jälkeen, heidän kieltäytymistään avustamisesta (*jota Pää-äänenkannattajan toimitus oli heiltä virallisesti pyytännyt*), heidän *kieltäytymistään* työskentelemästä Keskuskomitean hyväksi ja heidän boikottipropagandaansa,— voin vain sanoa, että se on järjetön, puolueen jäsenille sopimaton yritys hajoittaa puolue... ja mistä syystä? *Vain tyytymättömyydestä* keskuksien henkilökokoonpanoon, sillä *objektiivisesti* me erosimme *v a i n* sen vuoksi, mutta subjektiiviset arviot (kuten loukkaukset, solvaukset,

ulosheitot, syrjäyttämiset, mustaamiset etc. etc.) ovat loukatun itserakkauden ja sairaalloisen mielikuvituksen hedelmiä.

Tuo sairaalloinen mielikuvitus ja loukkaantunut itserakkaus johtavat suorastaan mitä häpeällisimpiin juoruihin, kun tietämättä ja näkemättä vielä uusien keskuksien toimintaa levitetään huhuja niiden „toimintakyvyttömyydestä”, Ivan Ivanovitshin „rautarukkasista”, Ivan Nikiforovitshin „nyrkistä” j.n.e.

Keskuksien „toimintakyvyttömyyden” todisteleminen boikotoimalla niitä on ennennäkemätöntä ja ennenkuulumatonta puoluevelvollisuuden rikkomista, eivätkä mitkään sofismit voi sitä peittää: *boikotti on askel puolueen hajoittamiseen.*

Venäjän sosialidemokratian on kuljettava viimeinen vaikea taival kerholaisuudesta puoluekantaisuuteen, poroporvarillisuudesta vallankumouksellisen velvollisuuden tajuamiseen, juoruilla vaikuttamisesta ja kerhopainostuksesta kurinalaisuuteen.

Kuka pitää arvossa puoluetoimintaa ja työskentelyä sosialidemokraattisen työväenliikkeen hyväksi, se ei tule sallimaan sellaisia viheliäisiä sofismeja kuin on keskuksien „oikeutettu” ja „lojaalinen” boikotointi, se ei tule sallimaan, että asia kärsisi ja toiminta lakkaisi kymmenkunnan henkilön tyytymättömyyden vuoksi, kun he ja heidän kaverinsa eivät päässeet keskuksiin,— se ei tule sallimaan sitä, että puolueen toimihenkilöihin vaikutettaisiin yksityisesti ja salaa uhkaamalla olla avustamatta, boikotoimalla, ehkäisemällä rahavarojen saanti, juoruilla ja valheellisilla kaskuilla.
